

Toplumun Mimarları Olan Öğretmenlere Sahip Çıkın (*)

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin KORKUT (**)

HENRY Ford'un «Fabrikalarımı, makinelerimi tahrip edin, fakat adamlarımı bana bırakın» sözü, eğitilmiş insangücünün önemini en çarpıcı şekilde dile getirmektedir.

Toplumumuzun çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırma idealinin bir kalkınma süreci içinde gerçekleşebileceğine inanarak, insanımızı kalkınma hedeflerinin gerektirdiği sayı ve nitelikte yetiştirmek uzun bir süredir başlıca amacımız olmuştur.

Ülkemizde, eğitim sistemi kalkınma stratejisine dönük; ekonomik büyüme, siyasal ve toplumsal değişimin gerektirdiği, insangücünü yetiştirirken, nicelik sorununu ön planda tutmak, bazı rakamsal hedeflere ulaşmak kolay bir yol kabul edilmiştir.

NİTELİK SORUNU

Öğretmen yetiştirme konusunda da hızlandırılmış ve yoğunlaştırılmış programların uygulanması, niceliksel hedeflere bir an önce ulaşma endişesinin sonucudur. Ne zaman ki, iş piyasası eğitim ürünlerini nitelik yönünden değerlendirirken, karşılaşılan yetersizliklerin ciddi boyutlarda olduğu anlaşılmış, o zaman nitelik sorunu gündemin başına gelmiştir.

Yetiştirilen insangücünün niteliği öğretmenin niteliği ile yakından ilgili, hatta özdeş durumda görülmektedir.

Öğretmenin niteliğinin göstergesi öğrencinin niteliğidir.

Öğrencinin niteliğini yükseltmek, dolayısıyla öğretmen adayının niteliğinin yükseltilmesi için son günlerde ileri sürülen ve tartışılan görüşler şu şekilde özetlenebilir:

(*) Bu yazı, Milliyet Gazetesinin 17 Kasım 1985 tarihli nüshasında s. 10'da yayınlanmıştır.

(**) A. Ü. Eğitim Bilimleri Fak. Öğretim Üyesi.

- Liselere yıllarca önce uygulanan olgunluk sınavını getirmek.
- Lise öğretim süresini artırmak (4 yıl gibi).
- Üniversitede hazırlık programları açarak telafi yolları aramak.

KARŞI GÖRÜŞLER

Bunlarla ilgili karşı görüşleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür :

● Olgunluk sınavı ile kalite artırılmaz, çünkü sınavın öğretme yön vermesi uygun bir yol olarak kabul edilemez. Üstelik böyle bir sınavda değerlendirme okullar tarafından yapılacağından bu da büyük ölçüde farklı değerlendirmelere, dolayısıyla eşitsizliklere neden olacaktır.

● Öğretim süresinin uzatılması, okulun öğretmen kalitesi ve diğer şartları değişmedikten sonra öğrenci maliyetini yükseltmekten başka neye yarar?

● Üniversitelerde telafi imkânları yaratılması; üniversitelerin yükünü artırmaz mı, kendi amaç ve hedeflerinden fedakârlık yapmaya zorlanarak kendi programlarının gerçekleşmesini tehlikeye düşürmez mi?

Konuya öğrencinin kalitesi açısından baktığımızda gideceğimiz her yol bizi öğretmenlik niteliğine götürmektedir.

1973'lerde Millî Eğitim Temel Kanunu yürürlüğe girinceye kadar ilköğretim öğretmenlerini ilköğretim okulları, ortaokul öğretmenlerini eğitim enstitüleri, lise öğretmenlerini yükseköğretim okulları veya fakültelerin ilgili bölümleri yetiştirmekte idi.

Kısa yoldan meslek sahibi olmak isteyen, ekonomik gücü uzun süreli öğrenime elverişli olmayan yetenekli çocuklar, sınavla ilköğretim okullarına giriyor ve mesleğe katılıyorlardı. Bunlar eğitim enstitülerine geldiklerinde kaliteli bir öğrenci grubu oluşturuyorlardı. Bir kısmı meslek içinde deneyim kazanmış, mesleğin inceliklerini uygulamada görmüş olan bu adaylar ortaokullara öğretmen olarak döndükleri zaman mesleğin gerektirdiği bilgi ve yöntemleri daha da pekiştirmiş oluyorlardı.

İlköğretim okulları öğrencileri içinden seçilen başarılı öğrenciler, yükseköğretim okullarında okuyarak kaliteli lise öğretmenleri yetişiyordu.

KALİTE BİRDEN DÜŞTÜ

İlköğretim okullarında seçilmiş, süzülmüş kaliteli öğrencilerin yetiştirildikleri dönemlerde öğretmenlerin kalite sorunu ile pek karşı-

laşılmamıştır. Okul çağı nüfusunun hızla artması üzerine, ne zaman toplumsal baskıların etkisiyle bu sistemin dışına çıkmış, gecekondu kurumlar oluşmuş, hızlandırılmış eğitim uygulamalarına geçilmiş; öğretmenlerin kalitesi birden düşmüştür.

Öğretmen okullarının sınavla en yetenekli ve istekli öğrencileri olarak yetiştirdikleri öğretmen kuşağının yerini; ekonomik avantajlar sağlayan okullara giremeyen, düşük puanlı, isteksiz öğrencilerin oluşturduğu mutsuz, meslekteki başarı şansı az olan bir kuşak almıştır.

Öğrencinin niteliğini yükseltmek istiyorsak onun öğretmenini yetiştiren öğretmenin niteliğinden işe başlamak gerekir.

41 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile öğretmen yetiştiren kurumlar ciddi ve bilimsel eğitim yaptığı bilinen üniversitelerin çatısı altına sokulmakla yüksek düzeyde eğitim imkânına kavuşacakları düşünülmüştür. Ancak, öğretmen okulları üniversite bünyesine alınmakla öğretmeni yetiştiren öğretmenler değişmemiş, aynı kadro üniversitede görevine devam etmiştir. Onların üniversite bünyesinde akademik düzey kazanmaları istenilen ölçüde gerçekleşmediği içindir ki ellerinde yetişen ürünlerin kalitesinin tartışılması bitmemiştir.

NE YAPILABİLİR?

O halde öğretmenin kalitesi için ne yapılabilir?

● Öğretmen okullarından üniversitelere aktarılan öğretmenler belli programlar içinde gereken akademik düzeye kavuşturulmalıdır.

● Şu anda hiçbir fonksiyonu olmayan öğretmen liselerine, devlet hesabına okuyacak yetenekli öğrencilerin alınması ve böylece öğretmen olmak isteyen, dolayısıyla ekonomik gücü yeterli olmayan parlak öğrencilerin ortaokuldan itibaren meslek tercihlerini yapmaları sağlanmalıdır.

Eğitim fakülteleri veya yüksekokulların kontenjanları bu öğrencilerle belli bir oranda (% 80 gibi) doldurulursa, bu kurumlara açığa kalmamak için müracaat eden öğrenciler girmemiş olur.

Bu öğrencilerin üniversite sınavlarında eğitim yüksekokullarına veya eğitim fakültelerine girmelerini kolaylaştıracak yöntemler geliştirilebilir. (Ek puanlar uygulama gibi)

Ancak, eğitim fakülteleri ve yüksekokullarında da yatılılık sistemi veya etkin bir kredi yurt düzeni getirilmelidir.

Yeni nesilleri yetiştirecek ve çağdaş uygarlık düzeyine çıkmamızı sağlayacak toplumun mimarları öğretmenler için her özveriye göstermeye mecburuz.

Öğretmenine sahip çıkan toplum, geleceğini güvenceye almış demektir.